

De Wettelijke Zorgplicht Sociale Veiligheid Op School – Die Zorgplicht Koesteren We Samen

Sinds 1 augustus 2015 zijn scholen in het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs én het basisonderwijs wettelijk verplicht om “alles te doen wat nodig is om leerlingen een veilige omgeving te bieden” (1). Deze wet regelt een zorgplicht voor scholen ten aanzien van de sociale veiligheid van de aan hen zijn toevertrouwde leerlingen. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap licht dit als volgt toe:

“Een school is veilig als de psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast.”

- *Fysieke veiligheid: aantasting van de lichamelijke integriteit*
- *Sociale veiligheid: aantasting van de integriteit in het intermenselijk verkeer, bijvoorbeeld door achterstelling en discriminatie, vernedering, of buitensluiten*
- *Psychische veiligheid: aantasting van de geestelijke gezondheid, zoals door het uitoefenen van ongeoorloofde druk of manipulatie*

Sinds de coronacrisis uitbrak in maart 2020 krijgen scholen met regelmaat de opdracht vanuit de Rijksoverheid om nieuwe coronamaatregelen te implementeren. Deze opdrachten worden aan scholen verstrekt via zogenaamde ‘Servicedocumenten’ (2). Deze Servicedocumenten geven schoolbesturen handvatten bij de uitvoering van de coronamaatregelen.

De inhoud van deze Servicedocumenten blijkt dikwijls onverenigbaar te zijn met de wettelijke bepalingen ten aanzien van de zorgplicht sociale veiligheid. Een actueel voorbeeld hiervan is het bij jonge kinderen (al vanaf groep 6) erop aandringen om binnen de school een mondkapje te dragen, onder het mom van de bescherming van anderen. Dit kan op gespannen voet staan met de fysieke, sociale en/of psychische veiligheid van het kind, of zelfs een aantasting daarvan zijn (3,4).

Net als bij veel ouders, leeft er ook bij veel schoolbesturen een groeiend onbehagen over de steeds verdergaande coronamaatregelen die meer en meer jonge kinderen hard treffen. Er is inmiddels voldoende literatuur beschikbaar waaruit op basis van gedegen onderzoek blijkt hoezeer de diverse maatregelen de gezondheid en de ontwikkeling van kinderen kunnen schaden (4). Het argument van tijdelijkheid is na ruim anderhalf jaar van ingrijpende maatregelen achterhaald. De toegebrachte schade en het leed heeft een langdurig karakter gekregen.

De tijd is daarom aangebroken dat schoolbesturen samen met ouders pal gaan staan voor de sociale veiligheid van kinderen op school en de bijhorende wettelijke zorgplicht gaan koesteren en verdedigen. Daar waar een schoolbestuur zich door de Rijksoverheid overvraagd voelt en in een spagaat wordt gemanoeuvreed, zullen keuzes moeten worden gemaakt: óf men doet alles om alle leerlingen een veilige sociale omgeving te bieden zoals de wet voorschrijft, óf men doet dat niet of onvoldoende. Ouders kunnen er op toezien dat de school het belang van de kinderen dient en de school bekrachtigen dan wel ontmoedigen bij hun keuzes.

Een schoolbestuur staat uiteindelijk zélf voor de eigen afweging hoe het de gestelde opdrachten uit de Servicedocumenten zal wegen ten opzichte van de wettelijke zorgplicht. Ook ouders staan voor de keuze in hoeverre zij de school zullen toestaan om af te wijken van die zorgplicht. Een kind is op school veilig of niet veilig, en niet ‘een beetje veilig’. Als een school niet langer de sociale veiligheid van alle kinderen volledig kan of wil bewaken, dan rest alleen nog de conclusie dat het bestuur in gebreke blijft bij de uitvoering van de wettelijke zorgplicht. Het is vervolgens aan de ouders om daar passend op te reageren en het schoolbestuur aan zijn plicht te herinneren.

Deze tekst kwam tot stand met hulp van:

Stichting Wij De Ouders

Stichting Artsen
Covid Collectief

Stichting Artsen Covid Collectief

Stichting Ik Wil Gewoon Naar School

Referenties:

1. Rijksoverheid. (2015). *Zorgplicht sociale veiligheid leerlingen op school*. Geraadpleegd op 28 november 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brochures/2016/07/18/zorgplicht-sociale-veiligheid-leerlingen-op-school/zorgplicht-sociale-veiligheid-op-school.pdf>
2. Rijksoverheid. (2021, 27 november). *Service document voor schoolbesturen funderend onderwijs coronavirus COVID-19*. Geraadpleegd op 28 november 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/11/27/service-document-voor-schoolbesturen-funderend-onderwijs-coronavirus-covid-19>
3. Van Baars, L. (2020, 23 november). *Zijn mondkapjes in het onderwijs inderdaad onwenselijk? 'Tieners overzien de gevolgen niet'*. Trouw. Geraadpleegd op 28 november 2021, van <https://www.trouw.nl/onderwijs/zijn-mondkapjes-in-het-onderwijs-inderdaad-onwenselijk-tieners-overzien-de-gevolgen-niet~b4413f907/>
4. Koppies, H. (2021). *Pandemische chaos*, p175-192. Walburg Pers